

links: Al vanaf 2012 ligt de Gipon schokker in de loods van Jachthaven Het Oude Maasje.

Roestproblemen in stalen casco's

Een halve eeuw geleden werden casco's vaak van gestraalde en gemeniede plaat gemaakt. Na het aflassen werd schoongemaakt, ontvet en dan kwam er een verfsysteem op het staal, daarna begon de timmerman. Soms werden betimmeringen zo gemaakt dat er maar weinig ventilatie mogelijk was tussen betimmering en scheepshuid. Na 40 jaar gaat dat zich graag wreken. Daar kwam Noud Froeling achter toen hij zijn 10,50 m Gipon schokker uit 1978 wilde verbouwen.

Tekst **Wim de Bruijn** Foto's **Noud Froeling**

De 10,50 m Gipon schokker *Hade-wieck* van Noud Froeling ligt al vele jaren in jachthaven Het Oude Maasje. Aanvankelijk was Noud mede-eigenaar, samen met zijn broer. Na een tragisch ongeval overleed Nouds broer, maar Noud was zo gehecht aan het schip dat hij en zijn vrouw Alida volledige eigenaar wilden worden en besloten het schip te gaan verbouwen. De tweepersoonskooi in het voorschip was al jaren te krap bemeten, dus ging ruim vier jaar geleden de sloophamer erin.

Het slopen van de betimmering ging snel, maar wat Noud toen tegenkwam was even schrikken. Jarenlang had condensvocht zich in de holle voorstevens verzameld en de scheepshuid niet alleen daar, maar ook in de kimmens danig aangetast. Werfbaas John Rekers van 'Het Oude Maasje' gaf als advies met een Tercoo® roterende straler aan de slag te

gaan. John is overigens een echte platbodemeliefhebber en heeft voor zichzelf al driemaal een Lemsteraak en een bol gebouwd.

Noud toog aan het werk in het kale voorschip en alle roest werd verwijderd en opgezogen. Daarna kon een nieuw verfsysteem worden aangebracht en kon, nadat de huid was geïsoleerd met glaswol, de nieuwe betimmering worden aangebracht. Er kwam nu een ruim tweepersoons bed met een watertank en vuilwatertank eronder. Er tegenover nog een eenpersoons kooi en een kast.

Sputpaal

Ook de kajuit werd leeggehaald, want een betimmering uit 1978 is op sommige schepen gedateerd, zeker als deze door een amateur is aangebracht. Ook hier was er veel roestvorming in de kimmens. Ook daar ging Noud aan de slag tijdens vele vrijgemaakte uren en

1. De houten schotten waren tegen het staal gemonteerd en het hout had zich in de loop der jaren volgezogen met condensvocht.

2. Nadat het voorschip klaar was, begon Noud in de kajuit - die inmiddels ook helemaal leeg was gehaald - met de Tercoo straler.

3. De kim vol roest. De spanten lopen tot op het zware vlak.

4. Met de Tercoo straler werd weer een schone, ruwe scheepshuid verkregen waarop de verf prima hecht. Het staal mag niet te glad zijn, anders heb je hechtproblemen.

1. In het voorschip is aan bb een ruim tweepersoonsbed gekomen met eronder een watertank (groen) en een vuilwatertank. Let op de fraaie paneeltjes
2. Ook de oude kombuis was gedateerd (1978!) en aan vervanging toe.
3. Achter de betimmering is steenwol gedaan als isolatielaag (onder het gangboord zichtbaar). Hier komt de navigatiehoek bij de kajuitingang aan stuurboord.
4. De nieuwe zitbank in de kajuit aan stuurboord.
5. Met kussentjes werden de juiste stand en hoogte voor zitting en rugleuning bepaald.
6. Ook de kajuitopbouw werd kaal gemaakt. Let op de pijp voor de sputpaal onder de mast.
7. John maakte een fraaie knecht met op de uiteinden fraaie uitgewerkte vierkantjes. Een waar kunststukje!

soms weken. Een ding deed hij goed. Hij bleef, samen met zijn vrouw, wel varen. Gedurende de ruim vier jaar die ze nu bezig zijn, bleven ze 's zomers zeilen met gehuurde schepen. John Rekkers beheert niet alleen de grote, moderne jachthaven 'Het Oude Maasje' in Waspik, maar bouwt en betimmerd ook regelmatig nieuwe jachten. Het is een duivelskunstenaar met staal en hout. Hij heeft vooral een goede smaak als het om traditionele jachten gaat. Dat is te merken als we de nieuwgemaakte knecht achter de mastkoker bekijken, voorzien van ingelaste vierkantjes en fraai gedraaide korvijngels. Na overleg tussen Noud en John werd een zware pijp onder de mastkoker gelast waarin een zeer zware stalen sputpaal komt. Deze is met nylon bekleed zodat hij niet kan rammen in de pijp of beschadigen. Omhoog getrokken past de sputpaal precies onder de mast en omlaag in ondiep water steekt hij nog voldoende in het schip om het op zijn plaats te houden. In feite is het een onzichtbare, maar zeer praktische sputpaal.

Brandgevaar voorkomen

Omdat er in de kajuit meer dan genoeg sta-hoogte was, werd de kajuitvloer wat verhoogd, zodat ook hieronder ventilatie mogelijk blijft. Er werd ook voor gezorgd dat inspectie van het gehele vlak onder de vloer mogelijk blijft. Bij het slopen bleek dat de oorspronkelijke Tempex-schuimplaten voor isolatie bij verschillende lampjes waren weggesmolten omdat er veel te dunne draden van nog geen 1 mm² waren gebruikt. Op veel plaatsen was de isolatie van de draden al weggesmolten! Toen is direct alle bedrading in het hele schip ver-

vangen door 3 mm², zoals dat standaard moet zijn. Als dit nu niet was ontdekt, had het heel anders kunnen aflopen!

Tijdens de afgelopen HISWA Klassiek kwam Noud Froeling, die huisarts in Oosterhout is, samen met zijn vrouw op de Spiegelstand langs, met de vraag of we geïnteresseerd waren in de restauratie van zijn schokker. Er werd nog druk aan de kajuitinrichting getimmerd, toen wij in het voorjaar gingen kijken. Aan bakboord zien we een kombuis plus goede zitbank en aan stuurboord een naviga-

TERCOO® STRALER

Lezers die regelmatig watersportbeurzen bezoeken kennen zeker Leo van Dinteren die al vele jaren demonstraties geeft met de Tercoo® straler. Tercoo® is een roterende schijf waarmee roest, verf en teer, maar ook epoxy, plamuur, lijmresten en dergelijke van staal, ijzer, beton of steen verwijderd kunnen worden. Je houdt een gestraald oppervlak over met de juiste ruwheid voor het aanbrengen van een nieuwe verflaag. Het zijn natuur-rubberen schijven voorzien van twaalf hardmetalen pennen. De pennen staan onder een bepaalde hoek ten opzichte van het midden, waardoor deze door de centrifugale kracht naar buiten willen komen. Doordat de schijf buigzaam is zal het natuur-rubber de hardmetalen pennen terugtrekken waardoor een pendelende beweging ontstaat van deze pennen. Deze beweging zorgt ervoor dat de pennen gaan hameren op het schoon te maken oppervlak. Hierdoor verdwijnen verflagen, teer, en dergelijke. Tercoo® is leverbaar in vier uitvoeringen, geschikt voor boormachines met een maximaal toerental van 4000 omw/min. Dat is de single, voor kleine oppervlakken, de double voor grotere oppervlakken, de triple voor echt grote oppervlakken, zoals onderwaterscheepen en voor beroepsmatig gebruik is er de multi met 8 schijven op een zeskante as. Daarbij hoort wel een aparte FEIN machine. Kijk voor meer informatie op de site van Van Dinteren Technische handelsovername in Tiel: www.tercoo.nl

Eigenaar Noud Froeling (l) en werfbaas John Rekkers met een fraai teakhouten paneel dat een wang voor de mastkoker moet worden. (Foto Theo Kampa)

rechts: Het uiteindelijke doel van al het werk: genieten van de *Hadewieck* onder zeil

tiehoek en zitbank. Richting voorschip is er aan bakboord nog een ruim toilet. Noud besteedt veel aandacht aan de juiste zithoogte en de schuinite van de rugleuningen. Alles wordt met kussens proefondervindelijk bepaald. Het is geen haastklus en er wordt alleen gewerkt als er weer tijd is vrijgemaakt. Rond Hemelvaartsdag had Noud zijn praktijk een weekje gesloten en kon er weer eens stevig worden doorgewerkt. Ook John moet de nodige tijd voor dit project vrijmaken, maar er is zo te zien een prima samenwerking tussen beide mannen.

Toen ze toch bezig waren werd de motor uit de motorkamer getakeld, want er moest een nieuwe keerkoppeling achter worden gezet. Toen bleek er helemaal achterin de motorkamer een stukje niet afgelast. Er stond water in de achterstevan. Die was in de loop der jaren aardig doorgerot en werfbaas Rekkers laste er nieuwe platen in en zorgde ervoor dat er nooit meer water in de steven kan komen. Ook de motorkamer werd schoongemaakt en waar nodig gestraald met de Tercoo® straler en in een goed verfsysteem gezet.

Lering uit dit verhaal

Het is verstandig om zelf ook eens achter uw betimmering te kijken. Je merkt het al snel als je de kajuit van een niet goed geventileerd jacht binnenstapt. Ruikt het muf, dan is er iets mis. Het is vaak niet eenvoudig om overal bij

te komen, maar kijk met een goede lamp op alle mogelijke plekje om te zien of er geen roestvorming tegen de scheepshuid is. Vaak kunnen delen van de betimmering worden losgeschroefd. Maar als de schroeven keurig met houten dopjes zijn afgewerkt, dan wordt het al wat moeilijker. Met een decoupeerzaag luikjes in schotten zagen kan soms helpen om de huid te controleren. Boor in ieder geval gaten met een behoorlijke diameter in dwarsschotten onder banken en in kasten zodat er een natuurlijke ventilatie in het schip mogelijk is. Een hygrometer die de relatieve vochtigheid aangeeft kan ook geen kwaad aan boord. Ouderwetse Dorade windhappers en jalouzie ventilatie deurtjes met horrengaas zijn uitstekende oplossingen.

Als je roestplakken tegenkomt dan hoefje nog niet zo ver te gaan om, net als hier beschreven is, alles te slopen. Het ging hier in eerste instantie om een drastische verbetering van de dubbele kooi voor de eigenaar. Maar als je dan toch bezig bent, is het vaak een uitdaging om meteen maar alles aan te pakken. 🐣